

LÉOPOLD-LÉVY, ATÖLYESİ VE TÜRK RESMİNE ETKİSİ

Şeyda ÜSTÜNİPEK
İstanbul Arel Üniversitesi, Türkiye
seydaustunipek@arel.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-2075-294X>

<i>Atıf</i>	Üstünipek, Ş. (2021). LÉOPOLD-LÉVY, ATÖLYESİ VE TÜRK RESMİNE ETKİSİ. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 11 (3), 1113-1128.
-------------	---

ÖZ

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne yabancı uzmanların getirilmesi yolunda alınan hükümet kararı kapsamında resim bölümüne davet edilen Léopold-Lévy, 1937-1949 yılları arasında, resim bölümünde bölüm başkanı, litografi ve resim atölyesi hocası olarak görev almıştır. Lévy, Fransa'da Geç İzlenimcilik, Kübizm, Fovizm gibi öncü akımların etkili olduğu, Paris sanat ortamında sanatını biçimlendirmiştir. Sanatçı herhangi bir akımın temsilcisi olmaksızın açık havadan, doğaya dayalı, lekese ve sınırlı renk kullanımının öne çıktığı manzaraları ile ünlenmiştir. Aldığı gravür eğitimi ve bu teknikle gerçekleştirdiği eserleri de sanatında önemli bir yer tutmaktadır. Lévy, sanatının üslup ve konu yaklaşımıyla, sanatçı ve eğitimci kişiliğiyle ayrıca üretkenliği ve entelektüel birikimiyle; gerek asistanı olan ve d Grubu'nun temsilcileri arasında yer alan ressamı gerekse atölyesinde yetişen çoğu Yeniler Grubu kurucuları arasında yer alan ressamların sanatlarını etkilemiştir. Bu çalışmada ressam, eğitimci ve rol model olarak Léopold-Lévy'nin, öğrenci ve asistanlarına dolayısıyla Türk resmine etkisini saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Léopold-Lévy, Güzel Sanatlar Akademisi, d Grubu, Yeniler Grubu.

LÉOPOLD-LÉVY, HIS ATELIER AND EFFECTS ON TURKISH PAINTING

ABSTRACT

Léopold-Lévy was invited to Turkey through the governmental decision of benefiting from the foreign experts in the State Academy of Fine Arts. He was employed as the Head of Painting Department and also as a professor of lithography and painting between 1937 and 1949. Lévy's art has been formed in Paris art milieu in the early 20th century when early modernist movements like post- impressionism, cubism and fauvism were influential. However he was reputed with his landscapes which have no direct connections with any movement. He painted his landscapes directly from nature and in open space in a stained manner with the limited use of colour. He also studied engraving and his works in this technique have a very important place in his oeuvre. With his approach to art in stylistic and thematic bases and as an artist and art educator Lévy influenced both his assistants in the Academy who were mainly the representatives of Group d and his students who studied in his atelier and then established Yeniler.

Keywords; Léopold-Lévy, Fine Arts Academy, d Groupe, Yeniler Groupe.

GİRİŞ

1936-1937 yıllarında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne yurtdışından yabancı hocaların getirilmesi ile birlikte bir değişim dönemi yaşanmıştır. Léopold-Lévy, eğitimci kişiliği, resimsel tavrı ve üslubuyla atölyesinde yetişen öğrencileri ve onun yardımcısı konumunda olan Türk ressamlarını dolayısıyla Türk resmini sanatıyla etkilemiştir. Çalışma bu etkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu nedenle Lévy'nin İstanbul'a gelmeden önceki resimsel üslubu, hangi akımların etkisiyle sanatını biçimlendirdiği, resminin konuları, çalışma yöntemi, eğitimcilik deneyimi çalışmanın kapsamında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın yönteminde Léopold-Lévy ile ilgili kaynaklar değerlendirilmiş, dönemin gazete ve dergilerinde onun için yazılanlar ve onun resim üzerine yazdıkları araştırılarak yorumlanmıştır. Onun sanatı ile ilgili en kapsamlı özgeçmiş olan ve Nane Battex Callier tarafından ele alınan özgeçmiş temel alınmıştır. Akademi'nin bu döneme tanık olmuş ressamların görüşlerinden de yararlanılmıştır.

Bulgular; 1936-1937 yılları Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde yabancı uzmanların getirilmesiyle güzel sanatlar eğitiminde bir değişim dönemidir. Léopold-Lévy Türkiye'ye gelmeden önce sanatına klasik resim anlayışı ile başlayıp daha sonra Fovizmin etkisiyle çalışmalarını sürdürmüş ve Cezanne'ın biçim anlayışından etkilenecek şekilde sanatını biçimlendirmiş, tanınan bir ressamdır. Türk hükümetinin çağrısı yoluyla ve Paris Türk müfettişi Avni Başman'ın önerisi ile İstanbul'a getirilmiştir. Bu dönemde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki resim atölyelerinde ve genel atölye sisteminde bir yapılanma sürecine gidilmiştir. Sanatçı gravür tekniğine hâkim bir kişiliktir ve bu alanda ün yapmıştır. Resmin başlangıcı olarak deseni eğitimin temeli olarak görmektedir. Bir ressam olarak entelektüel yönü gelişmiştir ve dönemin basınında yazıları yer almıştır. Bu dönemde Almanya ve Paris'teki eğitimlerini tamamlayarak yurda dönen ve Türk resminde modernleşme sürecinde etkili olan Müstakil Ressamlar ve d grubu üyelerinden bazı sanatçılar da Akademi'de onun yardımcısı olarak çalışmışlardır. Lévy'nin atölyesinde yetişen birinci grup öğrenciler Cumhuriyet dönemi sonrası Türk resminin ikinci grubu olan "Yeniler Grubu"nu oluşturmuşlardır.

Léopold-Lévy'nin Yaşamı ve Sanatsal Gelişimi: (1882-1966) Léopold-Lévy 5 Eylül 1882'de Paris'te doğmuştur. 1897 yılında ressam olmaya ve bu amaçla lise eğitimini yarım bırakmaya karar vermiş, kısa bir süre Dekoratif Sanatlar Okulu'na (Ecole des Arts Décoratifs) devam ettiyse de buradaki eğitimi benimseyememiş ve tamamen ressam olmak üzere bir yol çizmiştir. Bunun üzerine Paris Güzel Sanatlar Akademisine (Ecole des Beaux Arts) misafir öğrenci olarak bir süre devam etmiş ve burada canlı modelden resim çalışmıştır. (Cailler, 1959: 2) Aynı yıllarda Lévy, Louvre Müzesi'ni sık sık ziyaret ederek burada antik eserlerden kopyalar yapmıştır. (Salmon, 1930: 21) Sanatının biçimlenmesinde 20. yüzyıl başı Paris sanat ortamının da önemli katkısı vardır. Bu yıllarda en yakın arkadaşları genç yaşta yaşamını yitiren Florentin Linaret (1881- 1905) ve heykeltıraş Charles Despiau'dur. (1874- 1946) 24 yaşında ölen aynı yıllarda pek çok Fransız ressamın yetişmesinde öncü bir rolü olan Linaret'nin Louvre Müzesi'ndeki usta ressamları incelerken gösterdiği araştırmacı tavır, vardığı sentezler ve yapısal çözümler, sanatının arayış döneminde Léopold- Lévy için de yol gösterici olmuştur. (Dubreuil, 1966) Heykeltıraş Despiau İskandinav Akademisi (Ecole Scandinave de Paris)' nde 20. yüzyılın başlarında atölye hocası olarak çalışmış ve yine yüzyıl başında Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu ve Cemal Tollu gibi Türk sanatçıları Fransa eğitimleri sırasında Despiau'nun atölyesinde çalışmışlardır.

Sanatının araştırma ve analize dayanan ilk evresi bu dönemde biçimlenmiş ve 1898 tarihinde gerçekleştirdiği *Kapı (La Porte)* adlı çalışmasıyla, sanatsal kariyerinde önemli bir yükseliş gerçekleştirmiştir. Onun bu resmi, 1900 tarihli Salon des Indépendants'da (Bağımsızlar Salonu) sergilenmiş ve Henri Matisse (1869-1954) tarafından salonun onur köşesine asılmıştır. Lévy, 1898 yılında ise geçimini sağlamak üzere, Matisse ve Albert Marquet (1875-1947) ile birlikte 1900 Sergisi'nin şantiyesinde duvar boyacısı olarak çalışmış, ayrıca Léo imzasıyla *Rire, Sourire, Pele-Mele* gibi mizah dergilerine çizimler yollamıştır. (Cailler, 1959: 3) 1909 yılında Lévy, arkadaşları Eduard Kayser (1882-1965) ve H. Vergé Sarat (1880-1966) ile birlikte, Jean François Millet'nin (1814-1875)

torunu Heyman'dan, gravür sanatını öğrenmeye başlamıştır. Öğrendiği bu teknik, Léopold-Lévy'nin sanat yaşamında oldukça önemli bir yer tutmuştur. (Cailler, 1959: 3) 1919 yılında İtalya seyahati ve dönüşünde Güney Fransa'yı keşfeden sanatçının Fransa'nın güneyine olan yolculukları yaşamı boyunca sürmüş ve Aix-en Provence, Marsilya ve Toulon'un coğrafyasını ve doğasını gösteren çok sayıda manzara üretmiştir. 1920'li yılların ortalarına doğru Lévy sanat ortamında tanınan bir isim olmaya başlamıştır. Bu sırada aralıklarla İskandinav Akademisi'nde (Ecole Scandinave de Paris) arkadaşı Dufrense'in yerine ders vermiştir. (Cailler, 1959: 3,4) Bu, Léopold- Lévy'nin İstanbul Güzel Sanatlar Akademisine gelmeden önceki ilk atölye hocalığı deneyimidir. 1934'te Lucretius'un, *De Rerum Natura* (Doğa Üstüne) kitabının beşincisinin Fransızca çevirisini 41 gravür ile resimlemiş, *Normandiya* transatlantığının yemek salonu için dört pano yapmış, *Dominique* için Brüksel Sergisi'ndeki stantta yer almak üzere bir pano ve ayrıca bazı evler için duvar resimleri gerçekleştirmiştir. (Cailler, 1959: 7) Sanatının başında klasik bir tutumda resim üreten Lévy daha sonra Fovizme yaklaşan renkçi Güney Fransa manzaraları yapmış, 1930'lu yıllarda ise Cezanne'ın biçimsel anlayışına yakınlaşarak resimler üretmiştir. Yazları Güney Fransa'da kışları Paris'te resim üreten Lévy, Paris'te André Derain ile aynı atölyeyi paylaşmıştır. (Salmon, 1930: 25) Sanatçı İstanbul'a gelmeden önce sanat çizgisi, kişisel ve karma sergileri ile Paris sanat ortamında belli bir üne sahip olmuştur.

Resim 1. Léopold-Lévy, *De Rerum Natura*, 1934, 36x30cm, gravür

Kaynak: <https://www.widewalls.ch/artwork/leopold-levy/de-la-nature-de-rerum-natura>

Léopold-Lévy: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Resim Bölümü

Léopold-Lévy 1936 yılında Chevalier de la Legion d'Honneur madalyasını almış (Demir, 2009, 26, 39) ve ardından atölyesini André Derain'e bırakarak Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde Resim bölüm başkanlığını yürütmek üzere İstanbul'a gelmiştir. (Cailler, 1959: 7) Lévy'nin İstanbul'a çağırılması Paris'te Türk öğrencileri Müfettişliği görevinde bulunan (Hüseyin) Avni Başman'ın (1887- 1965) önerisiyle gerçekleşmiştir. (Üstünipek, 2009: 461) 14.11.1936'da Paris'te Türk hükümetini temsilen Avni Başman ve Léopold-Lévy arasında bu amaçla geçici bir sözleşme imzalanmıştır. (Üstünipek, 2009: 331,332) Türkiye'ye geldiğinde sanatçı ile 20.2.1937'de yapılan asıl sözleşmede, Lévy'nin görevinin başlangıç tarihi 1.3.1937 olarak gösterilmiş, sözleşmenin giriş metninde yer alan ifadede Léopold-Lévy'nin ünvanı Prof. olarak belirtilmiş ve aynı zamanda İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Şefi görevinin yanında Litografi atölyesi şefliğine atandığı da ifade edilmiştir." (Üstünipek, 2009: 333)

Léopold-Lévy İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde göreve ilk başladığında resim bölümünün mevcut atölyelerinde desen eğitiminin verildiği "Galeri" atölyesinin ressam Nazmi Ziya Güran (1887-1931) tarafından yürütüldüğü izlenmektedir. Resim (yağlıboya) atölyelerinin profesörleri; İbrahim Çallı (1882-1960), Feyhaman Duran (1886-1970), Hikmet Onat (1882-1977)'tir. Fresk atölyesinin sorumlusu ise Ayetullah Sümer (1905-1979)'dir. Léopold-Lévy'nin yardımcıları olarak; Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975), Cemal Tollu (1899-1968), Zeki Kocamemi (1900-1959) görevlendirilmiştir. (Anonim, 1936) Lévy akabinde Resim bölümünde kendi yağlıboya atölyesini oluşturmuştur. Gerek kendi

atölyesinde gerek Galeri bölümünde öğrencileri yeni başlayanlar ve ilerlemiş grup olarak düzenlemiş ve her öğrenci grubunun başına asistanlarını görevlendirmiştir. Bu dönemde ayrıca, Resim atölyesinde görevlendirilmek üzere Nurullah Berk (1906-1982), Nazmi Ziya'nın ölümünün ardından Galeri bölümüne Seyfi Toray (1900-1975) ve Şefik Bursalı (1903-1990), İbrahim Çallı Atölyesi'ne yardımcı olarak Ali Avni Çelebi (1904-1993), Resim bölümü Fotoğraf atölyesi öğretmeni olarak Zeki Faik İzer (1905-1988) alınarak Akademi kadrolarında yeni bir yapılanma sağlanmıştır. Lévy, 1944 yılında atölyelerin ayrılması yönünde Millî Eğitim Bakanlığı'na bir rapor sunmuş ve devamında Güzel Sanatlar Akademisi'nde onun asistanlarının kendi yağlıboya atölyeleri olmuştur. (Üstünipek, 2009: 356)

Sanatçı Türkiye'ye geldikten sonra, İkinci Dünya Savaşı başlamıştır. Savaş sona erince 1946 yazından itibaren yeniden Paris'e gitme olanağı bulan Lévy, 1949 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nden istifa etmiş, 16 Kasım 1949'dan geçerli olmak üzere istifası kabul edilmiş ve ülkesine dönmüştür. (Üstünipek, 2009, 98) Döndükten sonra önce Assas Sokağı'ndaki atölyesine yerleşen Lévy kısa bir süre sonra Léon Maurice Normdan sokağındaki başka bir atölyeye geçmiştir. Sanatçı, yaz aylarında Provence'a gitmeye başlamış, Aix şehrinde Marcel Provence'tan iki yıllığına Cezanne'ın atölyesini kiralamıştır. Kış aylarında Honefleur ve Dieppe'de çalışmış, haftalık sanat dergisi Arts da yazıları yayınlanmış, gazeteler onunla Türkiye dönemi ve Türk resmi hakkında röportajlar yapmışlardır. (Cailler, 1959: 10, 11) 1951'de retrospektif sergisini, Wildenstein'in kullanıma açtığı, Galerie des Beaux Arts'da gerçekleştirmiş ve bu serginin önemli bir kısmını İstanbul'da yaptığı resimler oluşturmuş ve sergi, Paris basını tarafından övgüyle karşılanmıştır. (Tirali, 1951: 2,3) Lévy'nin ayrıca 1954, 1956, 1959, 1962 ve 1964'te kişisel sergileri olmuştur. (Cailler, 1959: 10, 11) Sanatçı, ölmeden altı ay önce bir kez daha İstanbul'a gelmiş, (Üstünipek, 2009: 423,425) 1966 yılının aralık ayında Paris'te ölmüştür. (Cailler, 1959: 12)

Léopold-Lévy'nin Sanatına Genel Bakış

Léopold-Lévy'nin yaklaşık 1800 resim, 250 gravür, birçok desen ve suluboya ile birkaç duvar resmi vardır. (Cailler, 1959: 12) Türkiye'de olduğu yıllar beş yüzün üzerinde resim yaptığı öne sürülmektedir. (A.R.İ., 1966: 6) Léopold-Lévy'nin resimleri çok büyük boyutlu değildir. Sanatçı, manzaralarını gerçekleştirirken doğadan direkt çalışma yöntemini yeğlemiş, özellikle insanların yoğun olmadığı doğa ile baş başa olabileceği noktaları seçerek resimlerini gerçekleştirmiştir. (Salmon, 1930: 21)

Resim 2. Léopold- Lévy resim malzemeleri ile doğada

Kaynak: Salmon, A. (1930). *Léopold-Lévy*, Çev. Ömer Ergun, Editions Le Triangle, 8, rue Sstanislas, Paris-6

Desen anlayışı: Lévy eğitimci olarak desene oldukça önem vermiştir. Öğrencisi olan Fethi Kayaalp'in sözleri sanatçının bu konu hakkında ne kadar titiz olduğunu açıklamaktadır. "*Levy desene çok önem verir. Bu dönemde çok güzel yorumlar çıktı. Onun yöntemi klasikti ama kuru bir akademizmden yana değildi.*" (Üstünipek, 2009: 449) Sanatçının doğadan ve çevresinden yaptığı desenler sonucunda belli bir üsluba varacağına işaret eden Lévy, konferanslarında ve yazılarında desenin ne olduğu, nasıl olması

gerektiği ve desen eğitimi üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Léopold-Lévy'ye göre desen; öz ve biçimin ifadesi olduğuna göre mimariden hemen sonra gelen bir ifade biçimidir. Bu nedenle desen bütün gereksiz ayrıntılardan arındırılmış ve yalın olmalıdır. (Lévy, 1941: 216, 217) Eđitimde füzen ve estampın desen üzerine yanılısama yapacak etkilerinden kaçınılması gerektiğini de öne sürmüştür.

Resim 3. Léopold- Lévy, *desen*, 1940

Kaynak: Lévy, L. (1941). “Desen”, Ç. Nurullah Berk, *Arkitekt*, S. 9-10, s. 216-220

Bedri Rahmi, Lévy'nin Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki ilk dersinde öğrencinin desenine yapmış olduğu müdahaleyi aktarırken resmin kendisine değil resmi taşıyan kartona vurduğunu böylece desenin üzerinde yer alan füzen katmanlarından resmi arındırarak yeniden resme müdahale ettiğini belirtmektedir. Bundan sonra sadece bir omuz yapmak için bile hocanın ne kadar dikkatli davrandığını belirterek onun daha ilk dersten el çabukluğu değil, resim için çalışmak gerekliliğini ortaya koyduğunu anılarında ifade etmektedir. (Eyüboğlu, 1942: 3) Onun desen uygulamalarındaki prensibi ise, ‘elin ustalık bakımından gözün tecrübesini aşmaması’ gerektiğidir.” (Lévy, 1941: 219)

Renk anlayışı ve yağlıboya tekniği: Léopold- Lévy'nin renk anlayışı ve yağlıboya tekniği incelendiğinde, Fovizme yaklaştığı 1920'li yılların başlarında resimlerini daha renkçi ve serbest bir tutumla gerçekleştirdiği izlenir. Bu dönemin sonrasında Cezanne'nin etkisiyle kahverengi siyah ve grinin etkilerinin tuvalinde belirginlik kazandığı görülmektedir.

Resim 4. Léopold-Lévy, 1930, Meyve Tabaklı Natürmort, 46x55cm Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu

Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

Renk biçimin gerisinde yer alan bir unsurdur. “Doğa renkten arınabilseydi, asıl plastik kanunlarını belki daha etkili bir biçimde bize gösterirdi” diyen Lévy, böylece rengin bizi etkileyen aynı zamanda şaşırtan bir yönü olduğunu belirtmiştir. Ona göre resim sanatı eğer yalnızca renk problemini göz önüne almak durumunda kalsaydı, ikinci derece bir sanat olacaktı. (Lévy, 1940: 28). Ressam Ferruh Başağa sanatçının çalışma yöntemine tanık olan öğrencilerindendir ve onun renk anlayışı ve yağlıboya resim tekniği ile ilgili gözlemlerini şöyle aktarmıştır:

“Renkleri biraz abartılı gibiydi ama çok transparan ve çok siyah beyaz kontrastları vardı. Lévy yaptığı resimlerde başka ressam gibi yağ kullanmaz benzin kullanırdı, boyayı eritmek için o da boyayı, boyanın yağını tamamen yok ediyor ve resme transparanlık yapıyordu. Resim bir veya iki ay kurduktan sonra üst üste vernik çekiyordu, böyle cam gibi. Renkli vernik, çok şeffaf ve renkli oluyordu resimleri.” (Üstünipek, 2009: 433)

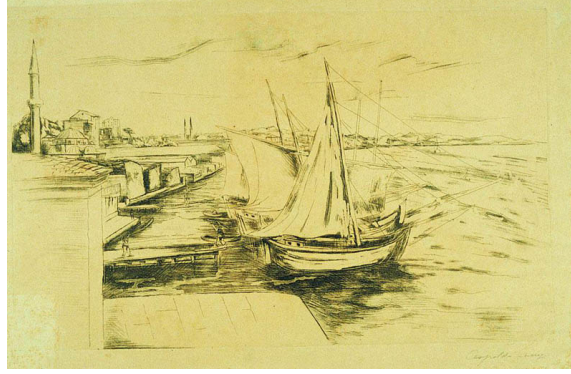
Ressam Fethi Kayaalp onun resimlerinde değişik bir teknik kullandığını belirtmiştir: “Léopold-Lévy renk bakımından nötr renklerle paletle başlatırdı. Uçucu solvenle çalışırdı. Çok mat çalışır ve tuvale çok az boya yüklerdi. Daha sonra resme vernik sürüp, kâvete koyup süzdürürdü. Çok transparan değerler ortaya çıkardı.” (Üstünipek, 2009: 452) Resim tekniği ile ilgili olarak Tiraje Dikmen ise onun bu türden çalışmalarının belki birkaç farklı deneme olduğunu sanatçının birkaç resmi dışında terebentin kullanarak çalıştığını ifade etmiştir. (Üstünipek, 2009: 424) 1940’lı yılların ortalarında daha belirgin canlı yeşil, kırmızı ve mavi tonlarını daha etkili kullanmaya başlar. Sanatçının Paris’e döndükten sonraki yapıtlarında yeni bir renk ve biçim anlayışına yöneldiği görülmektedir. Özellikle son dönem resimlerinde canlı renklerin hâkimdir ve siyah zıtlığı içinde belirirler.

Gravür tekniği: Lévy, yağlıboyanın yanı sıra gravür tekniğinde pek çok eser vermiştir. Sanat kariyerinin daha en başında öğrendiği ve uyguladığı bu teknik, belli bir değişim ve gelişim çizgisi izlemektedir. Léopold-Lévy gravürlerini daha çok kuru uç olarak bilinen bir teknikle gerçekleştirmiştir. Necmi Sönmez sanatçının gravürlerini dönemlere ayırarak incelemektedir. Ona göre 1909-1914 arası gravürlerinde çizgiye dayalı form, üç boyutlu mekân arayışı ve kütlelilik görülür. (Sönmez, 1995: 36)

		
Resim 5. Léopold- Lévy, <i>Poivres Kilisesi (Eglise de Poivres)</i> , 1912, Gravür, 10,5x18,5 Tiraje Dikmen koleksiyonu	Resim 6. Léopold- Lévy, <i>Courcelles sur Marne'den</i> , 1925, Gravür, 14x22,5, Tiraje Dikmen koleksiyonu	Resim 7. Léopold- Lévy <i>Paris'te Montsouris Parkı (Parc Montsouris)</i> , 1934. (13x19) Tiraje Dikmen koleksiyonu
Kaynak: Üstünipek, 2009,111	Kaynak: Üstünipek, 2009,112	Kaynak: Üstünipek, 2009,113

1920-24 yılları arasında gerçekleştirdiği gravürlerinde ise bir gerçekçilik sorunu vardır. Bu dönem çalışmalarında doğaya ilişkin elemanları stilize etmiş ve yine doğa görünümünde Cezanne’ın üç boyutluluk anlayışına yaklaşmıştır. (Sönmez, 1995: 37) 1924-35 yıllarına ait ‘Güney Fransa’ manzaraları tema itibarıyla basit, ele alınmış mantığıyla yalındırlar. Bu gravürlerde, kompozisyon kurgusu serbestleşerek, resimsel elemanlar mümkün olduğunca aza indirgenmiştir. Bu resimler de ‘gerçekçilik izlenimini veren soyutlama’ olarak değerlendirilmiştir. (Sönmez, 1995: 38)

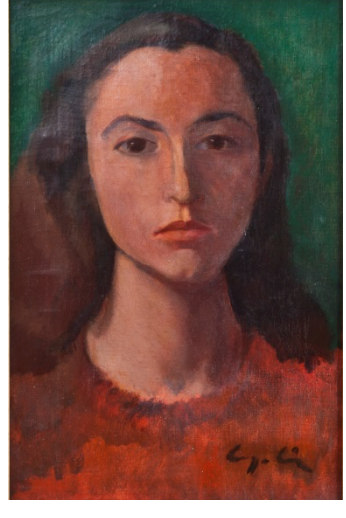
Léopold- Lévy'nin İstanbul'dan yaptığı bir tane gravürü bulunmaktadır. Gravür, 1948 tarihlidir. Sanatçının Akademi'deki kendi odasından yaptığı Dolmabahçe "Boğaziçi" adlı resmi rıhtımdaki yelkenlilerden Fındıklı ve Dolmabahçe yönüne bakan ve burada yer alan irili ufaklı marangoz atölyelerini betimlediği bir kompozisyonudur. Bu gravür, Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin açılışında davetlilere dağıtılmak üzere sanatçıya sipariş edilmiş ve 100 adet basılmıştır.

Resim 8. Léopold- Lévy, *Boğaziçi*, 1948, metal baskı, 44x59,5, İRHM koleksiyonu

Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); *Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu*, İstanbul, s.520

Konuları: Léopold-Lévy resmin klasik konuları üzerine çalışmıştır. Portre, sanatının hemen her döneminde ele aldığı bir konu olmuştur. Sayıca manzaralar kadar çok olmasa da bu portrelerde sanatçı ailesini, yakın çevresini, dost ve arkadaşlarını model almıştır. André Salmon, sanatçının portrelerini psikolojik portreler olarak nitelendirmiştir. (Salmon, 1930: 37)

		
Resim 9. Léopold- Lévy, <i>Otoportre</i> , 1924, 60x47cm, ahşap pano üzerine yağlıboya, Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu	Resim 10. Léopold-Lévy; Büyükelçi Henri Roux'un kızı Simone Roux'nun portresi, 1945, 53.5x44cm, ahşap pano üzerine yağlıboya	Resim 11. Léopold-Lévy; Tiraje Dikmen Portresi, 1947, TÜY, 41x27cm, Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu
Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

Sanatının ilk dönemlerinde Güney Fransa'yı keşfetmesiyle birlikte doğa sanatında belirgin bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır, Güney Fransa peyzajları, Fransa'nın kuzeyinde Normandiya kıyıları,

Dieppe Limanı görünümüleri bu dönemine ait tipik konulardır. Nurullah Berk, Lévy'nin sanatını anlatırken onu daha çok bir manzara ressamı olarak tanımlamış ve en başarılı resimlerinin Fransa'nın güneyinden gerçekleştirdikleri olduğunu belirtmiştir. (Berk, 1971, 109-110) Onun liman ve rıhtım görüntülerini içeren resimlerinde, insanlar günlük yaşamın bir parçası olarak resmin içinde ana konuyu destekleyen öğeler şeklinde ver alırlar. Yine rıhtım görüntüleri hem perspektif hem de mimari analizler bakımından önem taşımaktadırlar ve bu konular onun sanatının her döneminde defalarca çalıştığı temalar arasında yer alacaklardır. Uçsuz bucaksız manzaralar alabildiğine geniş bir bakış açısı, resmin üçte birini kaplayan gökyüzü ve doğanın soyutlanmış hali, serbest fırça darbeleri ve doğanın içsel bir yorumlanması ve yalınlık 1940'lı yıllarda sanatının başından beri örnek aldığı daha belirgin bir Cezanne yorumuna dönüşmeye başlar. Doğada klasik olanı ortaya çıkarmaya yönelik gerçekçi tavriyla sanatının olgun devresine ait izler Lévy'nin İstanbul manzaralarında belirgindir. Kütleyi ifade eden bir bakış açısıyla doğa üzerinde yeni bir senteze girişmiştir. Renk tuvaline yeniden katılmıştır.

		
Resim 12. Léopold- Lévy, <i>Casis'te Bayram, (Bal a Cassis)</i> 1921, TÜY, Ünal Göğüş Koleksiyonu	Resim 13. Léopold- Lévy, <i>Rıhtım</i> , MÜY, 27x35, İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu	Resim 14. Léopold-Lévy, <i>Türk Kahvesi, Cafe de Turc</i> , Ünal Göğüş Koleksiyonu
Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.520	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

İstanbul'da bulunduğu yıllarda yangın yerleri olarak bilinen Eyüp, Edirnekapı, Fatih bölgesi ve ayrıca Boğaz manzaralarını işlemiştir. Fatih ilçesinde yangın yerleri olarak bilinen ve Edirnekapı'ya doğru uzanan bölge çalıştığı alanlar arasında yer almış, ayrıca Pierre Loti'den Haliç peyzajları da çalışmıştır. Lévy'nin yöneldiği İstanbul'un insansız, تنها yerlerini içeren tercihi zaman içinde öğrencilerini de etkilemiş, onlar da bu bölgelere giderek manzaralarını gerçekleştirmişlerdir. Bu ilgi, Turgut Atalay, Hakkı Anlı ve Naile Akıncı'nın söylemlerinde yer almıştır. İstanbul dışında Bursa manzarası da gerçekleştirmiştir.

		
Resim 15. Léopold-Lévy, İstanbul Eski Şehir, 1941, 38x55cm, TÜY, Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu	Resim 16. Léopold-Lévy, Yeşil Fatih, 1944, 19x33cm, TÜY, Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu	Resim 17. Léopold-Lévy, Boğaz Manzarası, 1945, 46,37x55cm, TÜY Ceyda-Ünal Göğüş Koleksiyonu
Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

Sanatçının natürmortları; vazoda çiçek demetleri ve meyveli kompozisyonlar olarak gruplandırılabilir. Onun kompozisyonuna bakışı tam karşıdan, dörtte üç üstten ya da tamamen yukarıdan olabilmektedir. Resimsel dönemlerinin parçası olarak severek uyguladığı bu tema da natürmortun parçası olan doğaya özgü elemanlar, ışık gölge ve renkle canlı bir varlık olarak belirginleşmektedir.

		
Resim 18. Léopold-Lévy, Meyve Tabaklı Natürmort, 1930, 46x55cm, TÜY, Ceyda-Ünal Göğüş Kol.	Resim 19. Léopold-Lévy, Balıklı Natürmort, 33x46cm, 1940lar, TÜY, Ceyda-Ünal Göğüş Kol.	Resim 20. Léopold-Lévy, İstanbul Çiçekleri, 1945, 41x27cm, TÜY, Ceyda-Ünal Göğüş Kol.
Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle	Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

Léopold-Lévy'nin Atölyesi ve Türk Resmine Etkisi

Léopold-Lévy ve Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki asistanlarının sanatlarına etkisi

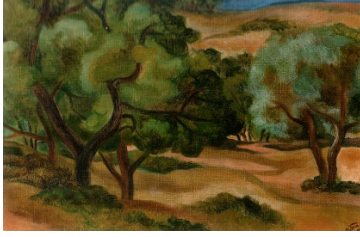

Leopold-Lévy konuları, çalışma yöntemi ve tarzı ve tekniği ile aynı zamanda yazıları ve sanatsal görüşleriyle Türk ressamlarını etkilemiştir. Bu etki öncelikle Güzel Sanatlar Akademisi'nde onun yardımcıları olarak görevlendirilen ressamlar üzerinde belirgindir. Lévy'nin yardımcısı görevinde çalışan asistanların çoğu aslında Fransa'da André Lhote, Fernand Leger ve Almanya'da Hans Hoffmann atölyelerinde çalışmışlardır. Ressamlar sanat kariyerlerinin başlangıcında eserlerinde daha çok Kübist, Konstrüktivist bir eğilim sergilerlerken, zaman içinde sanatlarında Lévy'nin estetiğinden ve biçim anlayışından etkilenen bir devre yaşamışlardır. Bu etkilenme, CHP'nin yurt gezileri kapsamında sanatçıların gittiği illerde doğa ile yüzleşmeleri, doğayı yeniden keşfetmeleri ve manzaralar resmetmeleri ile pekişmiştir. Türk resminde İkinci Dünya Savaşı'nın dışı kapalı sanat ortamı da bu

etmenlere eklendiğinde Türk resminde farklı bir devre oluşmuştur. Bedri Rahmi Lévy'nin kendileri üzerindeki etkisini şöyle aktarmaktadır:

“...Hocalık mesleğine ilk defa memleketimizde girişen Léopold Levy'nin bu kadar sıhhatli neticelere varmasına, şüphesiz ki onunla talebe arasındaki münakaleyi temine memur edilen genç ressamlarımız oldu. (...) Léopold Levy talebelerden önce onların üzerinde müessir oldu. Çünkü zemin böyle bir tesire tam manasıyla hazırlanmıştı. Bu nesil, kendi nefsinde yaptığı pahalı ve acı tecrübelerle en sağlam yolun en gösterişsiz ve en mütevazı yol olduğunu tam manasıyla kavramış ve Léopold-Lévy'yi bilatereddüt tutmuştu. Ve böylelikle bizler onun ilk ve hakiki talebeleri olduk ve onun tesiri bizlerden sıcağı sıcağına talebeye geçmiş oldu.”(Eyüboğlu, 1942,3)

Léopold-Lévy'nin yardımcıları Türk resminde modernizm evresini ilk başlatanlardır. Ali Avni Çelebi ve Zeki Kocamemi Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Grubu'nun kurucularındandır, yardımcılarından bazıları Cemal Tollu, Nurullah Berk, Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Zeki Faik İzer ise 1933 yılında kurdukları d Grubu'nun üyesidirler. Lévy d Grubu'nun Güzel Sanatlar Akademisi'nde 6 Mayıs 1944'te açılan sergisine katılarak onların sanatsal faaliyetlerine de destek olmuştur. Lévy 1944 yılında yardımcılarının kendi atölyelerinin kurulması yönünde hükümete rapor sunarak aynı zamanda eğitimin içine modernizmin yerleşmesine yardımcı olmuş, benzer bir tavrı İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin kurulması aşamasında da sürdürmüş, modern ressamların da koleksiyonun içinde yer alması gerektiğini önererek onları desteklemiştir.

		
Resim 21. Bedri Rahmi Eyüboğlu, <i>Kaleden İskilip</i> , 1941, Kont. Üz. Yb. , 33x41cm, SÜ Sakıp Sabancı Müzesi Koleksiyonu	Resim 22. Zeki Kocamemi, <i>Peyzaj</i> , 1947, DÜY, 38x46cm, İRHM koleksiyonu	Resim 23. Sabri Berkel; <i>Dolmabahçe Sırtlarından</i> , 1939, TÜY, 32,5x41, İRHM koleksiyonu
Kaynak: https://www.digitalssm.org/digital/collection/ResimKlksyn/id/769/rec/3	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.465	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.437

		
Resim 24. Nurullah Berk, <i>Heybeliada</i> , 1941, TÜY, 27x41cm, Rena-M.Sinan Genim Koleksiyonu	Resim 25. Zeki Faik İzer, <i>Natürmort</i> , 1945, Kont. Üz. Yb., 27x33, İRHM Koleksiyonu	Resim 26. Ali Avni Çelebi, <i>Deniz Peyzajı, Fındıklı</i> , 1946, TÜY, 37x48cm, İRHM Koleksiyonu
Kaynak: Ögel, Z. (Yay. Haz.), (2009); <i>Mekteb-i Sultani'den Galatasaray Lisesi'ne Ressamlar</i> , Pera Müzesi Yayınları, İstanbul, 225	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.452	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.336

Léopold-Lévy ve Resim Atölyesi: Léopold-Lévy, Güzel Sanatlar Akademisi'nde göreve başladıktan sonra diğer hocaların yağlıboya atölyelerinde eğitim alan öğrencilerden bazılarını seçerek kendi atölyesini oluşturmuştur. Çoğunluğu 1914-18 doğumlu olan bu öğrenciler Lévy'nin ilk resim atölyesi mezunları olmuşlardır. Aynı dönemde Güzel Sanatlar Akademisi'ne kayıt olan misafir öğrenciler de bu atölyede yer alarak bu döneme tanık olmuşlardır. Nuri İyem (1915-2005), Agop Arad (1913-1990), Avni Arbaş (1919-2003), Mümtaz Yener (1918-2012), Ferruh Başağa (1914-2010), Haşmet Akal (1918-1960), Turgut Atalay (1918-2004), Fethi Karakaş (1916-1977), Nejad Melih Devrim (1923-1995), Aziz Tarzi (-, 2003), Pujeng, Anni Atasanov, Hulusi Mercan (1913-1988), Mehmet Yüçetürk (1912-1992) ilk Levy atölyesi öğrencilerini oluşturmaktadırlar. Selim Turan (1915-1994) da Lévy ilk geldiğinde Feyhman Duran atölyesinde çalışmaktadır, ancak Fransızca bildiği için Lévy ile yakın dostluk kurmuş, onun resim eleştirilerinden yararlanmış ve yüksek resim eğitimini bu atölyede sürdürmüştür. Onun asistanlarıyla birlikte yapılandığı bu atölye Türk resminde pek çok ressamın yetişmesine katkıda bulunmuştur.

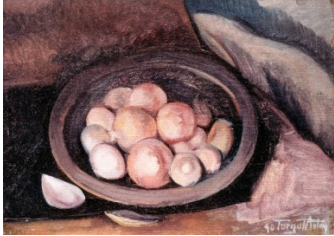
Resim 27.1940'lı Yıllarda Léopold-Lévy Atölyesi, Müreccel Küçükaksoy Arşivi
Kaynak: Olcay, S. (2008). *Mukaddes Saran*, Artium Sanat Evi Yayını, İstanbul, 19

1939-1940'lı yıllarda Güzel Sanatlar Akademisi'nde Léopold-Lévy atölyesinde ve yardımcılarının eşliğinde resim eğitimine başlayan, fakat 1944'te atölyelerin ayrılmasının ardından resim eğitimini yeni kurulan Cemal Tollu, Zeki Kocamemi, Nurullah Berk, Bedri Rahmi atölyelerinde sürdürerek bu atölyelerden mezun olan ressamlar bir diğer grubu oluşturmaktadırlar.

Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1940'tan sonra Yüksek Resim Bölümü kurulmuştur. Bu bölümde resim eğitimi Léopold-Lévy'nin atölyesinde sürdürülmüştür. Bu nedenle bu gruba Akademi'de yüksek

Resim Bölümünü bitirmek üzere eğitimine devam eden ressamlar da katılmaktadır. Ferda Başman (1921-2011?) Mukaddes Erol (1923-1995), Müreccel Küçükaksoy (1917-2008), Fethi Kayaalp (1923, Neşet Günel (1923-2002), Naile Akıncı (1923-2014), Adnan Varınca (1918-2014), Kemal İncesu(?), Cezmi Tuncel(?) gibi ressamlar Lévy'nin resim atölyesinin devamını oluşturmaktadırlar.

1944'ten sonra Léopold-Lévy, kendine ait olan yağlıboya atölyesini idare görevini ilk önce Cemal Tollu'ya ardından tamamen Zeki Kocamemi'ye bırakmış ve kendisi 1945-49 yıllarında bölüm başkanlığı görevinde bulunmuş ve genellikle Zeki Kocamemi atölyesinde öğrencilere kritiklerde bulunmuştur. Kocamemi atölyesinde bulunan Naile Akıncı (1923-2014), Lütfü Günay (1924-2020), Adnan Çoker (1927-), Ali Durukan (1927-), Zeki Çakaloz, Kemal Bilensoy (1926-), Sabri Erimele (1920-1984), Yılmaz Merzifonlu (1928-2010), Rüşti Arslan (1933-2017), yine yüksek kısma devam eden Hulusi Mercan (1913-1988) misafir öğrenci olarak Tiraje Dikmen (1925-2014) de Lévy'nin Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki varlığına tanık olan son gruptur.

		
Resim 28. Mehmet Yüçetürk, <i>Mersin Sahili</i> , 1949, 38 x 55 Yüçetürk Koleksiyonu	Resim 29. Ferruh Başağa, <i>Peyzaj</i> , 65x81cm, TÜY, 1940, İstanbul Resim Heykel Müzesi koleksiyonu	Resim 30. Turgut Atalay, <i>Bakır Tasta Soğanlar</i> , 1940, Kont. Üz.Yb., 34x47cm,
Kaynak; Yüçetürk, E.E. (2014). Mehmet Yüçetürk Yalınlığın Büyüsü, Ankara, s.149	Kaynak: Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); <i>Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu</i> , İstanbul, s.367	Kaynak: Mengüç, A. (2001). <i>Turgut Atalay</i> , Bilim Sanat Galerisi Yay., İstanbul, Aralık, 26

Léopold-Lévy, öğrencilerin atölye hocasından bağımsız bir kimlik kazanabilmelerine önem vermiş ve bu doğrultuda onları yönlendirmenin doğru olmayacağı anlayışını savunmuştur. Lévy'ye göre resim bir ders gibi öğretilen bir şey değildir ve atölye hocasının yapması gereken öğrencinin eğilimine göre kendi kimliğini bulmasına yardımcı olmaktır. Hoca tarafından verilecek kalıplaşmış formüller, resmin ne olduğunun ya da ne olmadığı anlatılması, öğrencinin gelişiminde olumsuz etmenlerdir (Artun, 2003, 7,8) Ona göre güzel sanatlar okulu, öğrencilerine kendi kişiliklerini ifade etmek ve geliştirmek olanaklarını vermekle yükümlüdür ve atölye hocasının yapması gereken öğrencinin eğilimine göre kendi kimliğini bulmasına yardımcı olmaktır. Taklitten uzak bir eğitim anlayışını teşvik eden Lévy 1966'da Türkiye'ye ikinci gelişi sırasında da eğitim anlayışının temeli olan bu görüşü savunmuştur: "*Türk öğrencilerime daima bütün hayatım boyunca kendime söylediğim şeyi söyledim: Müstakil ve şahsi kalınız! Onlara hiçbir sanat fikrini zorla benimsetmedim. Kendi şahsiyetlerini bulmalarına, kendi kendilerini yetiştirmelerine yardımcı olmaya çalıştım. Bugün de eski öğrencilerimin çoğunun müstakil ve şahsi kaldıklarını görmekle çok bahtiyarım...*" (A.R.İ., 1966: 6)

Léopold-Lévy Atölyesi, Liman Sergisi ve Yeniler Grubu

Güzel Sanatlar Akademisi'nde çoğunluğunu Lévy atölyesi öğrencilerinin oluşturduğu bir resim sergisi yapılmış ve bu sergi dönemin basınında da yer almıştır.

Resim 31. Léopold-Lévy öğrencilerin Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki resim sergileri 1940 (Léopold-Lévy öğrencilerinden en solda Nuri İyem, soldan üçüncü sırada Avni Arbaş, elinde kitap tutan ön plan da gözlüklü Mümtaz Yener, Yener'in sağında Turgut Atalay, önde yer alan kadın Anni Atasanov?. Aynı sergide diğer resim atölyesi öğrencilerinin de çalışmaları yer almıştır)
Kaynak: Safa, P. (1940). "Akademinin talebe sergisi" *Cumhuriyet*, 17 İkinci Kanun

Bu tarihten bir yıl sonra, çoğu Léopold- Lévy atölyesi öğrencilerinden oluşan bir grup sanatçı, 10 Mayıs 1941'de bu kez Basın Birliği Salonları'nda *Liman Sergisi*'ni gerçekleştirmişlerdir. Selim Turan, sergi düşüncesinin oluşmasında Nuri İyem ve Kemal Sönmezler'in öncülük ettiğini belirtmiştir. Kendisiyle birlikte Avni Arbaş, Agop Arad, Mümtaz Yener ve Fethi Karakaş'ın ve aslında d Grubu üyesi olan Abidin Dino'nun da aralarına katılmasıyla *Liman Sergisi*'ni gerçekleştirdiklerini aktarmıştır. Yine Turan'a göre, Abidin Dino'nun Tünel'deki atölyesinde sık sık toplanan ressamın amacı, öncelikle bir mahalle seçmek, burada halkın arasına girip resimler yapmak ve buralarda resim yaparken onları izleyen insanların da sergilerine gelmelerini sağlayarak halkın resme ve resim sergilerine olan ilgisini arttırmaktır. (Tanaltay, 136,137) Liman sergisinin içeriğini oluşturan resimlerin çoğu İstanbul liman görünümünü, Haliç ve çevresini, buradaki günlük yaşamı, onun parçası olan balıkçı ve işçileri içermektedir. Amaçladıkları gibi serginin açılışını bir balıkçı olan Ferman Reis yapmıştır. (Anonim. 1941, 5) Léopold- Lévy bu serginin adının "*İstanbul Ekolü*" olmasını istemiş, ancak katılan resimlerin ortak temasının liman ve balıkçılar olmasından dolayı, ressamlar bu serginin *Liman* sergisi olarak adlandırılmasını yeğlemişlerdir. (Mengüç, 2001, 48) Léopold- Lévy'nin resim atölyesinin bir ürünü olan *Liman* sergisi basında da yer almış ve takdir görmüştür.

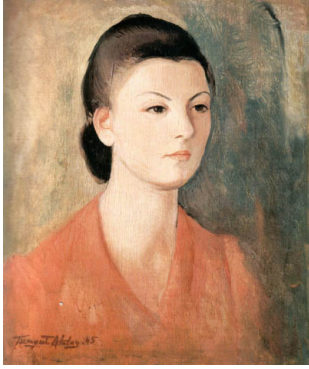

Resim 32. Léopold- Lévy, *Haliç*, 1946, 38x46cm, suluboya, Ceyda-Ünal Göğüş Kol.
Kaynak: Ünal Göğüş'ün özel izniyle

Liman sergisi ile birlikte bir sanatçı grubu belirmiş ve sanatçılar bir sonraki sergiyi Yeniler Grubu adı altında düzenlemişlerdir. Sergilere yeni katılımlarla Yeniler Grubu sergileri genç sanatçılara ve onların çalışmalarına kucak açmıştır. Grubun öncüleründen olan Nuri İyem hocası Lévy'nin kendilerine Yeniler grubuna etkisini şu sözlerle özetlemiştir:

“...Lévy'nin yenilik adına yapmak istediğiye, öğrencilerin Batı resmi peşinde koşmak yerine kendilerini güvenli ve özgür hissetmelerini sağlamak ve kendi resimlerini yapmalarını kolaylaştırmaktır...” (Giray, 1998, 47,48)

Yeniler Grubu Mayıs 1941'den Mayıs 1952'ye kadar on iki sergi açmış bir konu başlığı etrafında düzenlenen ilk iki sergilerinden sonra sanatçılar kendi serbest temalı yapıtlarıyla katılım göstermişlerdir. Yenilerin ilk başta amaçlarından biri olan halkın içine girerek, onları tanıyarak resim yapmak ve onları sergilere çekmek düşüncesi, önemli ölçüde ilk sergiyle sınırlı kalmıştır. Yine ilk başta resmin plastik sorunlarından çok onu ifade etmek önem kazanmışken ve sanatçılar kendilerini gerçekçi bir anlayışla ifade ederlerken 1950'li yıllara doğru bu anlayış pek çok ressamın eserlerinde deneysel bir yaklaşıma dönüşmüştür.

		
Resim 33. Turgut Atalay, <i>Genç Kız Portresi</i> , Kontrplak üz.yğb, 1945, 1946 UNESCO sergisinde, Türkiye sanatçıları bölümünde sergilenmiştir.	Resim 34. Selim Turan, <i>Tiraje Dikmen Portresi</i> , 1945, TÜY, Tiraje Dikmen Koleksiyonu	Resim 35. Avni Arbaş, <i>Zerrin Arbaş resmi</i> , 1945-46, TÜY, Tiraje Dikmen Koleksiyonu
Kaynak: Mengüç, A. (2001). <i>Turgut Atalay</i> , Bilim Sanat Galerisi Yay., İstanbul, Aralık, 29	Kaynak: Ustunipek, 2009, 198	Kaynak: Üstünipek, 2009, 235

Léopold-Lévy öğrencilerinin *Yeniler* grubu dışında devrin genellikle devlet eliyle desteklenen sanat etkinliklerinde de yer aldıkları görülmektedir. Henüz öğrenciyken, CHP'nin Yurdu Gezen Ressamları içinde yer alan Avni Arbaş Siirt'e, Selim Turan Muğla'ya, Hulusi Mercan Tunceli'ye gitmiştir. Lévy öğrencileri Devlet Resim Heykel Sergilerine, ilki Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1943'te gerçekleşen 1 inci Plastik Sanatlar sergisine, ayrıca 1946'da Uluslararası bir etkinlik olan Paris'teki Unesco ve Paris Cernuschi sergilerine katılmışlardır.

SONUÇ

Léopold- Lévy üretken bir sanatçıdır, İstanbul'da kaldığı süreçte beş yüzün üzerinde resim yaptığı saptanmıştır. Gerek öğrencileri gerek asistanları onun üretkenliğini vurgulamışlardır, bu da onu izleyen nesil için örnek bir yaklaşım olmuştur. Lévy, Türk resminin oluşmasında batının ve Paris resminin model alınmasına karşı bir tutum sergilemiştir. Burada yaşadığı süre içerisinde İstanbul yaşamını ve geleneksel sanatları da inceleyen Lévy'nin savunduğu anlayış, ressamların kendi resimleriyle kişiliklerini bulacaklarıdır. İkinci Dünya Savaşı'nın dışı kapalı ortamında bu yaklaşım, önemli ölçüde sonuçlarını vermiştir.

Lévy, hiçbir akım ya da kişinin etkisinde kalmamayı salık vermişse de gerek yardımcısı konumunda ressamlar gerek öğrencileri onun sanatından etkilenmişlerdir. Türk resminde 1939-1945 yılları arası

dönem değerlendirildiğinde asistanları ve öğrencilerinden bazı sanatçıların Lévy'nin konu, biçim ve renk anlayışına yaklaştıkları izlenebilmektedir. Bununla birlikte bu döneme etki eden başka unsurları da göz ardı etmemek gerekmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nın kapalı atmosferinde, yurt gezileri ile doğaya ve İstanbul dışındaki farklı şehirlere açılan ressamın doğayı ve buradaki yaşayışı keşfederek resimler yapmışlardır. Bu durum, Lévy'nin doğaya çözümlemeyici bir yaklaşımı öneren ve yerel kaynakların önemini vurgulayan sanat görüşüyle de örtüşmüştür.

Lévy, gravür sanatına hâkim bir kişidir ve onun döneminde hemen her öğrenci bu atölyeyi seçerek gravür yapmış ve Fethi Kayaalp ve Fethi Karakaş bu alanda öne çıkan eserleriyle tanınmışlardır. Eğitimci olarak Lévy, resmin temeli olarak desen eğitimine önem vermiştir. Bir atölye hocasının, öğrencilerin kendilerini bulmaları konusunda sadece yardımcı bir unsur olabileceğini savunmuştur. Ona göre yaşayan sanat, moda akımları takip etmek değil, kişinin kendi yolunu bulmasıdır. Öğrencilerin doğa karşısında alçakgönüllü olmalarını, görünenin güzelliğini verirken gerçeklikten hareket etmelerini salık vermiş elin, gözün gördüğünün üzerinde yetenek göstermemesi gerektiğini benimsetmiş, başlangıçta rengi sınırlı bir biçimde kullanmalarını öğütlemiştir.

Lévy, İstanbul'da tıpkı Fransa'da olduğu gibi genellikle açık havadan manzara çalışmış, İstanbul şehrinin kalabalık olmayan ve yangın yerleri olarak bilinen Edirnekapı, sur çevresi, Eyüp'ten manzaralar yapmıştır. Onun konu seçimi ve doğadan çalışma tekniği öğrencilerini de etkilemiş, zamanla öğrenciler Haliç ve çevresini konu alan resimler üretmişler ve bu yönelimin de bir sonucu olarak Liman sergisinin temelini oluşturmuşlardır. Léopold- Lévy öğrencilerinin Türk resmine en önemli katkılarından biri "Yeniler" grubunu kurmalarıdır. Öğrencilerin ortak bir konu başlığında Haliç ve çevresini konu edinen resimler yapmaları sonrasında önce Liman sergisi açılmış ardından Yeniler grubu şekillenmiş ve grup 1941-52 yılları arasında sergiler düzenlemiştir. Liman Sergisi için seçtikleri Haliç bölgesi, onları İstanbul yaşamını aktaran günlük yaşam konularına yakınlaraştırmıştır. Bu dönem sanatçıların, savaş nedeniyle devlet bursuyla yurtdışına çıkamadıkları, herhangi bir akım etkisi altında olmaksızın Türk resminin özgün örneklerini verdikleri görülmektedir.

Lévy atölyesinde yetişen sanatçılar, Türk resminde Cumhuriyet'in ikinci kuşak sanatçılarıdır. Resim sanatını daha çok bir üslup sorunu olarak ele alan d Grubu merkezli Cumhuriyet'in ilk kuşak sanatçılarının aksine içerik ve konu sorununa yoğunlaşmışlardır. Bu durum, her şeyden önce dönemin İkinci Dünya Savaşı'ndan etkilenen toplumsal koşullarının ve Hilmi Ziya Ülken, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Eyüboğlu gibi aydınların biçimlendirdiği entelektüel atmosferin bir sonucudur. Bununla birlikte Lévy'nin yerel kültürün zenginliğinin üzerinde durulmasına yönelik ifadeleri bu entelektüel atmosferle uyum içindedir. Ayrıca sanat eğitiminde doğa analizine ve desene verdiği önem, bu sanatçıların üslupsal tutarlılığı açısından onlara sağlam bir altyapı sağlamıştır. Böylece Lévy atölyesi öğrencileri Türk resminde içerik- üslup bütünlüğü içinde yetkin ve özgün eserler veren bir grup sanatçı olarak yer almışlardır.

KAYNAKÇA

- Anonim, (1936). *Güzel Sanatlar Akademisi*, İstanbul- (1936) (?)
- Anonim, (1937). "Sanat Hayatımızın Tekâmülü Açısından Leopold Levi Bir Mülakat", *Ar*, S.3, 2-3.
- Anonim, (1941). "Basın Birliğinde Bir Resim Sergisi", *Cumhuriyet*, 11 Mayıs.
- Anonim, (1942). "Yeniler Sergisi" *Cumhuriyet*, 24 Mayıs.
- Anonim, (1942). "Peyizaj Sergisi Beyoğlunda Açıldı", *Tan*, 6 Haziran.
- A.R.İ. (1966); Léopold- Lévy: Hakiki Mücerret Sanat Türkiyededir", *Cumhuriyet*, 17 Haziran.
- Artun, A. (2003). "Desen Bir Bütün, Öncesi Sonrası Yok!.."Tiraje Dikmen'le Doğu-Batı, Resim-Desen, Uzaklıklar Yakınlıklar Üstüne Bir İlkbahar Konuşması", *Aries*, 5; 5-8.
- Berk, N. (1971). *Ustalarla Konuşmalar*, Ankara Sanat Yayınları:4, Ankara.

- Berk, N. (1941), "San'at ve Hayat:Resim San'atımıza Umumî Bir Bakış 4, Yeni Zümreler", *Cumhuriyet*, 20 Ağustos.
- Cezar, M. (1973). "Kuruluşundan Bugüne Akademi", Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, 90.Yıl, M.S.Ü. Yayınları, İstanbul.
- Cailler, N. B. (1959). "Leopold-Lévy", *Les Cahiers D'Art, Documents*,108, Geneve.
- Çamay, M. (1941),"Sanat Köşesi: Liman Sergisi", *Servetifünun Uyanış*, 22 Mayıs.
- Demir, A. (2009). *Güzel Sanatlar Akademisi 'nde Yabancı Hocalar*, MSGSÜ Yayını, İstanbul.
- Dubreuil, P. (1967). "Léopold-Lévy (1882-1966)", çev. Ömer Ergun, *Peintres Graveurs Français*, Bibliotheque Nationale, Gallerie Mansart.
- Eyüboğlu, B.E. (1942). "Léopold Levy Profesör", *Tan*, 18 Temmuz.
- Gezgin, A. Ö. (2003). *Akademi 'ye Tanıklık 1, Resim ve Heykel*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Giray. K. (1998), *Nuri İyem*, Türkiye İş Bankası Yay., İstanbul.
- İrepoğlu, G. (2005), *Zeki Faik İzer*, YKY, İstanbul, 111.
- Katipoğlu, H. (Yay. Haz.), (1996); *Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonu*, İstanbul.
- Lévy, L. (1940). "Siyah ve Beyaz", *Güzel Sanatlar*, S. 2, 28.
- Lévy, L. (1941). "Desen", Ç. Nurullah Berk, *Arkitekt*, S. 9-10, s. 216-220.
- Mengüç, A. (2001). *Turgut Atalay*, Bilim Sanat Galerisi Yay., İstanbul, Aralık.
- Olçay, S. (2008). *Mukaddes Saran*, Artium Sanat Evi Yayını, İstanbul, 19.
- Ögel, Z. (Yay. Haz.), (2009); *Mekteb-i Sultani'den Galatasaray Lisesi'ne Ressamlar*, Pera Müzesi Yayınları, İstanbul, 225.
- Safa, P. (1940). "Akademinin talebe sergisi" *Cumhuriyet*, 17 İkinci Kanun.
- Salmon, A. (1930). *Léopold-Lévy*, Çev. Ömer Ergun, Editions Le Triangle, 8, rue Sstanislas, 1930, Paris-6.
- Tanaltay, E. (1989). *Sanat Ustalarıyla...Bir Gün*, Sanat Çevresi Kültür ve Sanat Yayınları:4, İstanbul.
- Tanaltay, E. (1989). *Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam*, Sanat Çevresi Kültür ve Sanat Yayınları:4, İstanbul.
- Tollu, C. (1947). "Léopold-Lévy'nin Şahsiyeti ve Eserleri", *Ulus*, 20 Temmuz.
- Tirali, N. (1951) "Léopold Lévy İle Bir Konuşma", *Yeditepe*, 15 Nisan , S.22, s.2-3.
- Üstünipek, Ş. (2009). 1936-1950 Yılları Arasında Güzel Sanatlar Akademisi: Léopold-Lévy ve Atölyesi, *MSGSÜ, SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.
- Yener, M. (1941) "Gençlerin Liman Resimleri Sergisi", *Vatan*. 17 Mayıs.
- Yüçetürk, E.E. (2014). *Mehmet Yüçetürk Yalınlığın Büyüsü*, Ankara.